

Caracterizarea lui Alexandru Lapusneanul

Costache Negruzzi ,scriitor pasoptist , a trait intre anii 1808-1868, lasandu-si amprenta in literatura prin scrieri istorice si romantice, fiiind creatorul nuvelei romanesti (afirma E.Loinescu). Numele lui C. Negruzzi este legat de obicei de nuvela Alexandru Lapusneanul , care ar fi devenit o scriere celebra ca si Hamlet , daca literatura romana ar fi avut in ajutor prestigiul unei limbi universale (G.Calinescu). In aceasta nuvela , autorul ilustreaza romantismul Biedermaier prin interesul fata de istorii , cutume si folclor. Nuvela Alexandru Lapuneanul apare in primul numar al revistei iesene „Dacia literara” din 1840 sub titlul de Scene istorice din cronicile Moldovei.

Cu greu se poate inchipui o sinteza mai perfecta de gesturi patetice , de cuvinte memorabile („Daca voi nu ma vreti , eu va vreau”) , de observatie psihologica si sociologica. Alexandru Lapusneanul este personajul principal , un personaj real cu atestare istorica , fiind o personalitate cunoscuta a istoriei noastre , infatisat in timpul celei de a doua domnii. Prin titlul nuvelei autorul isi pronune sa scoata in relief figura impresionanta a acestui domnitor, personalitatea lui complexa si controversata , astfel el devenind un personaj eponim. In viziunea lui E.M.Forster Lapusneanul este un „personaj rotund” ,in opozitie cu Motoc si Ruxandra , deoarece are capacitatea de a ne surprinde in mod convingator . Petre Stolnicul este un „om prost” si necunoscut , care „ cu sabia razbunarii” incearca sa restabileasca puterea domneasca . acesta este Lapusneanul . El traieste insa o drama , pentru ca , nesprijinindu-se pe popor se bizuie numai pe sabie , pe care , oricat de agera ar fi , nu e de ajuns , de unde inevitabila cadere a eroului. Pe Lapusneanu il caracterizeaza cruzimea nemasurata , provenita dintr-o ura fara margini fata de boierimea tradatoare , lacoma de averi . E viclean,ipocrit , de o inteligenta diabolica , isi incalca juramintele , cinic si de un umor macabru, atunci cand ii arata domanei Ruxandra piramida de capete, drept „un leac de frica”. Ca personaj de nuvela, A.Lapusneanu este situat in centrul intregii structuri narrative , asupra lui focalizandu-se toate elementele constructive ale textului. Personajul este un damnat

romantic , osandit de Providenta sa verse sangele si sa nazuie spre mantuire , adica incearca sa „sece” demonul care sta ascuns in el pentru a putea fi mantuit. El e disimulat , balazt , cunoscator al slabiciunilor umane , hotat si rabdator . Insusirile care contureaza imaginea personajului sunt evidentiata printr-o diversitate de procedee. Caracterizarea directa facuta de autor este realizata prin expresii ca „aceasta desantata cuvintare”, „a-si dezvalui uratul caracter” , „dorul lui cel tiranic”, „vorbele tiranului”, dar acestea sunt putine , caci stilul naratorului se caracterizeaza , in general , prin obiectivitate . Pe langa prezentarea portretului moral se contureaza si cel fizic prin redarea unor detalii vestimentare : „purta coroana Paleologilor , si peste dulama poloneza de catifea stacojie, avea cabanita turceasca. Nici o arma nu avea alta decat un mic junghi cu plaselele de aur ; iar pintre bumbii dulamii se zarea o zea de sarma.” Alteori caracterizarea directa este facuta de alte personaje; „bunul meu domn”, „viteazut meu sot”(doamna Ruxandra), „crud si cumplit este omul acesta „(Mitropolitul Teofan). Cele mai multe trasaturi de caracter sunt evidentiata prin gesturi , prin mimica , prin limbaj . Gesturile si mimica sunt puse in evidenta printr-o serie de expresii ca :“silindu-se a vorbi”, „ochi scanteiara ca un fulger”, „ochii lui hojma clipeau” , „azvarli cu manie”, „raspunde cu sange rece” , mana lui se rezema pe junghiul din cingatoarea sa”.Autocaracterizarea este prezanta in al treilea capitol:” am aratat asprime”, „m-am aratat cumplit , rau, varsand sangele multora” . Toate aceste scot in relief ipocretia si mania, capacitatea de disimulara si dorinta de a se rezbuna , insusiri prezentate nuantat si convingator.Aceleasi insusiri , dar si altele , ca hotararea neabatuta , tandretea simulata , ura si dusmania , dispretul si rautatea sunt exteriorizate prin felul sau de a vorbi. El vorbeste ca un intelept , in baza experientei acumulate , in probe si pilde ;’Lupul isi schimba parul , iar naravul ba”, „nu toate pasarile ce zboara se manaca”.

Prin intermediul personajelor , scriitorul desfasoara si organizeaza actiunea operei , isi dezvaluie gandurile si sentimentele .Folosirea antitezei este specifica epocii romantice , ca si tipul lui

Lapusneanu, de personaj axceptional actionand in imprejurari senzationale , cu trairi intense , in conflict cu lumea.

In viziunea lui Al. Piru:"Alexandru Lapusneanu este o desavarsita creatie de valoare universala . Nu se poate inchipui un portret mai viu intr-un numar mai mic de gesturi si cuvinte memorabile , intr-o compositie mai simpla si in decoruri mai putine.Figura eroului e romantica .Eliminand fatalitatea cronicarului, Negruzzi l-a facut mai credibil, fara a-l deposeda de aerul demonic , fantastic , tortionar , dimpotriva conferandu-i acel hieratism , acea proportie a liniilor care e semnul creatiei permanent clasice".